

СЛОБОЖАНЩИНА

Слобожанщина: літературний вимір

**МАТЕРІАЛИ
XIII Всеукраїнської
наукової конференції**

**(15 квітня 2016 року,
м. Старобільськ)**

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»**

**СЛОБОЖАНЩИНА:
ЛІТЕРАТУРНИЙ ВИМІР**

**Матеріали
XIII Всеукраїнської наукової конференції
(15 квітня 2016 року, м. Старобільськ)**

**Старобільськ
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
2016**

УДК 821.161.2.09 + 82.091

ББК 83.3(4Укр)

С-48

Рецензенти:

Глуховцева К. Д. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української філології та загального мовознавства ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Цалапова О. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Слобожанщина: літературний вимір : матеріали XIII Всеукр. наук. конф. (15 квітня 2016 р., м. Старобільськ) / за заг. ред. проф. О. А. Галича; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛІНУ імені Тараса Шевченка», 2016. – 212 с.

До збірника ввійшли матеріали XIII Всеукраїнської наукової конференції «Слобожанщина: літературний вимір». Автори досліджують особливості літературного процесу північно-східного регіону України, аналізують твори письменників, які репрезентують літературу Слобожанщини.

Для науковців, учителів, студентів, учнів МАН, учнів шкіл усіх типів, абітурієнтів, широкого кола читачів.

Статті друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів і правильність цитування несуть автори.

УДК 821.161.2.09 + 82.091

ББК 83.3(4Укр)

*Рекомендовано до друку вченою радою
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 10 від 27 травня 2016 року)*

© Колектив авторів, 2016

© ДЗ «ЛІНУ імені Тараса Шевченка», 2016

Українська міфологія. – К. : Либідь, 2001. – 664 с. **4. Гаврилюк О.** Читаємо поезію Василя Голобородька // Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. – № 9. – С. 27-28. **5. Герасим'юк В., Слапчук В.** // Все для вчителя. – 2011. - № 34- 36. – С. 92-96. **6. Голянич М.І.,** Іванишин Н.Я., Ріжко Р.Л., Стефурак Р.І. Лінгвістичний аналіз тексту: словник термінів / [Голянич М.І., Іванишин Н.Я., Ріжко Р.І., Стефурак Р.І.]; за ред. М.І. Голянич. – Івано-Франківськ : Сімик, 2012. – 392 с. **7. Дмитренко Ю.** Орнітоморфні символи в поезії Василя Голобородька // Слово і час. – 2002. – № 7. – С. 71-74. **8. Ковалів Ю.** Василь Голобородько // Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн. 2: Друга половина ХХ ст. Підручник / За ред. В.Г. Дончика. – К. : Либідь, 1998. – С. 1609. **9. Слоньовська О.** Українська література: Підручник для 7 кл. загальноосв. навч. закл. / Ольга Слоньовська. – К. : Освіта, 2007. – 352 с. **10. Слюсар А.** На гостину до Василів (Василь Голобородько, Василь Герасим'юк і Василь Слапчук) // Все для вчителя. – 2011. - № 34-36. – С. 92-96. **11. Шутенко Ю.** Поетичний світ Василя Голобородька // Дивослово. – 2004. – № 11. – С. 39-42.

Олена Лапко

*ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»,
м. Старобільськ*

ОСОБЛИВОСТІ ЗОБРАЖЕННЯ ПРЕДМЕТНОГО СВІТУ В ПОЕЗІЇ ЯКОВА ЩОГОЛЕВА

Творчість Я. Щоголева перебуває ніби на перетині головних тенденцій у мистецтві другої половини ХІХ століття і, за всієї очевидності спроби реанімувати ідеї і настрої українського романтизму 40-х років, не зводиться лише до продовження романтичної традиції аж до того часу, коли вона стала сприйматися як архаїчне явище. Прагнення довершеності художньої форми, декларація незаангажованості мистецтва, настанова на творення певною мірою елітарної поезії дозволяють убачати в поетові попередника нової генерації українських митців, які утверджували принципи модерністського художнього мислення. На думку А. Погрібного, «невелика за обсягом творча спадщина поета засвідчує в ньому одну з найяскравіших індивідуальностей у нашій літературі ХІХ ст., що цілковито самостійно, як видається, без жодних зовнішніх орієнтирів проклала мистецькі шляхи до модерних творчих пошуків періоду «Молодої музи» та «Української хати» [1, с. 52]. Про «передмодерністський» характер естетичної концепції Я.Щоголева свідчить і спрогнозована ним самим активна рецепція його художньої спадщини у 1920-х роках [докладніше про це див.: 2, с. 144, 163]. Утверджуючи певні ідеї романтичної

естетики, пропонуючи мотиви й образи, що є архаїчними у сприйнятті сучасників, поет разом із тим випереджає свою добу.

Однією з творчих новацій Я. Щоголева слід вважати акцентовану «предметність» художнього світу, яка свідчить про причетність митця до оновлення поетичної мови, робить його творчість суголосною тенденціям доби. За словами М. Бондаря, Я. Щоголев (за усієї своєї «архаїчності» на тлі літературного процесу останніх десятиліть ХІХ ст.) належить до числа поетів, творчістю яких «здійснюється новий прорив до речовості дійсності, вводиться широке коло нових поїменувань її зовнішнього аспекту [...], а лексиці поетично «зужитій», що обслуговувала сталі образи, повертають її реальний зміст (хоча не завжди це співвідносне з реалізмом у поезії)» [3, с. 511]. У цьому контексті орієнтація митця на «зримо-предметне» письмо як риса індивідуального стилю має стати предметом ретельного вивчення, оскільки подібна розвідка, з одного боку, уможливить чітке бачення тих мистецьких тенденцій, які перехрещуються в художньому доробку Я. Щоголева, а з іншого, – сприятиме цілісному розумінню поетової спадщини. Отже, мета нашої роботи – з'ясувати специфіку акцентованої «предметності» художнього світу поета й виявити мистецьку функцію такої деталізації речового оточення персонажа у його творах.

На докладність описів об'єктів навколишнього світу, зокрема природного середовища, в поезії Я. Щоголева, на увагу до найдрібніших деталей (особливостей слобожанської флори і фауни, прикмет пори року тощо), конкретність, точність вказують А. Каспрук [4, с. 94–95], О. Білецький [5, с. 567], П. Волинський [6, с. 23], А. Погрібний [1, с. 48], трактуючи ці риси як рух до реалістичної естетики [6, с. 22–23]. Проте Я. Поліщук убачає в них ознаку «своєрідного реверсу від палкої романтичної експресії до врівноваженої класичної обсервації світу» [2, с. 162]. М. Бондар так само не схильний ототожнювати деталізацію описів у творах Я. Щоголева з виявом реалістичного начала [3, с. 511]. Отже, окреслений аспект має бути висвітлений з урахуванням сучасної наукової рецепції українського літературного процесу.

«Предметність» зображення як риса індивідуального стилю Я. Щоголева найвиразніше оприявнюється у змалюванні картин природи, що є елементом не лише його пейзажної лірики, а й поезій історіософського, філософського-медитативного змісту, а також у ліричних портретах, віршованих народних бувальщинах тощо.

Я. Щоголев заслужено визнаний одним «з кращих майстрів поетичного пейзажу в українській ліриці всіх часів» [7, с. 292]. Поет оспівав мальовничу природу Слобожанщини, споглядання якої мало значний вплив на становлення його творчої індивідуальності.

Художня семантика образу природи в ліриці митця обмежується його найпростішою, «утилітарною», функцією – окреслювати час і місце подій – лише в поодиноких випадках («Запорожець над конем», «Ворожіння»). Здебільшого вона сполучається з іншими: картини

природи виступають засобом психологічного зображення («Лоскотарки», «Рибалка», «Покій» та ін.) або репрезентації авторської концепції буття, оприявнення авторської присутності через специфічний ракурс сприймання навколишнього світу. Так, у творах «Квітка», «Марево», «Три дороги», «Колодязь» вони стають матеріалом для алегорій. Споглядання картин природи чи окремих явищ природного світу служить відправною точкою роздумів ліричного суб'єкта у значній групі віршів («Вітрові», «Літній ранок», «Степ», «Осінь», «Рокита», «Листопад», «Після бурі» та ін.). Образ природи в поезії Я. Щоголева розкриває свою художню семантику у складі опозиції, у протиставленні природи і світу людей, яке вбирає низку антитетичних ознак (гармонійність і недосконалість, спокій і суєтність, розмаїття, багатство і спустошеність, вічність, сталість і швидкоплинність, циклічність і лінійність часу та ін.), що оприявнюють авторську позицію щодо багатьох моральних, соціальних та екзистенційних питань.

Однак не зважаючи на те, якою є художня функція образу природи, у поезії Я. Щоголева (за винятком фольклорних стилізацій) пейзаж характеризується надзвичайною увагою до найдрібніших деталей та конкретизацією. Поет, за висловом О. Білецького, «щедро розсипав багату номенклатуру тваринного і рослинного світу» [5, с. 567]. Такий спосіб зображення навколишнього світу з'являється вже в найбільш ранніх поетичних спробах митця, зокрема й у вірші «Весна», датованому 1843 роком:

Чуть лишь заблещет зарница на небе –
Иволга крикнет уныло в дубраве,
В гнезде встрепенется овчарик. Тихие воды
Вольно лежат в берегах, осененных
Гибкою ивой. Купами пролесков синих
Корни деревьев усеяны пышно;
Ольхи тенистые машут ветвями;
Гибкий тростник шелестит над водою;
И сети раскинул в прозрачные воды,
Мирный рыбак с челнока торопливо
Болтом сгоняет жильцов бозливых
Влаги студеной... [8, с. 453]

Ця риса зберігається у найкращих зразках пейзажної лірики Я. Щоголева зі збірок «Ворскло» й «Слобожанщина», перетворюючись на константу його поетичної манери. Так, пейзаж у поезіях «Весна» і «Степ» передається через сукупність деталей візуального й акустичного сприйняття, які відтворюють особливості вигляду рослин, поведінки тварин – конкретних біологічних видів, що й відображає їх номінація: «Гуси під небом почнуть гоготіти; / Стрепета, утят, чайок / Хмари без пам'яті будуть летіти / Жадне у рідний куток. / Слухай: зозулі в гілках закували, / Дятел у сук торохтить, / Иволга свище, шпаки закричали («Весна») [8, с. 87–88]; «Он нагнулась тирса біла, / Звіробой скрутив

стебельці, / Червоні материнка, / Як зірки, горять козельці; / Крикнув перепел в ярочку, / Стрепет приснув над тернами; / По кущах між деревою / Ходять дрохви табунами... («Степ») [8, с. 106].

Побутово-речова площина зображення у поезії «Покинутий хутір» оприявнює антитезу минулого і сьогодення, концептуальну для розуміння історіософії Я. Щоголева. Ліричний суб'єкт цього твору асоціює образ колись багатого хутора, про який дбали «старі пани», із земним раєм («панський двір... весь в квітках, здавалось, аж сміявся»; «Од жовтих скирд ломило землю»; «Без ліку йшло овечої отари / І рибою кишів холодний став»; «Невидимо бджоли тії гуділо, / На вигоні од птиці тільки мріло»; «Здавалося, що тільки рай святий / Колись стояв шанований такий!» [12, с. 167]). Друга частина поезії симетрично, не порушуючи послідовності деталей опису, передає втрату добробуту, цілковитий занепад покинутого маєтку, образ якого в контексті «історіософської» лірики Я. Щоголева сприймається як невтішний символ сучасної поетові доби.

Найперше бір сокира повалила;
Потім посхли рожеві квітки
І вкрили двір бур'ян та будяки;
Ті, що були нелічені, отари
Погнав чабан із степу на базари;
Без призору заплинув мулом став;
Підгнівший млин молоти перестав;
Бджола в ліси далеко залетіла,
І птиця більш по вигону не мріла;
В коморах тих, що гнулись од зерна,
Нема дверей, ні стелі, ні вікна... [8, с. 168]

До найвищих художніх досягнень Я. Щоголева, належать поезії, написані на основі сюжетів «народових оповідань». Зокрема, Г. Хоткевич відзначає, що «народні повір'я, перевірені Щоголевым, майже завжди виходили складно, невимушено» [9, с. 388]. У них, мабуть, найяскравіше виявилось специфічне поєднання «фольклорності» і «літературності», яким, за словами А. Погрібного, поет прагнув утвердити «власну оригінальність в українській поезії» [10, с. 58].

В основі сюжетів згаданих творів, як правило, лежать «перипетії зустрічі героя з тою чи тою неситою силою, здолати яку нікому не вдається» [11, с. 17]: явлення скарбу в подібі червоного півника, раптове збагачення й нагла смерть спритного мірошника, який спромігся здобути сховані гроші («Климентові млини»), невдала спроба парубка Гриця заволодіти цвітом папороті («Ніч під Івана Купала») тощо. Розповідям про неординарні події поет надає етнографічно-побутового колориту, актуалізуючи контекст народних повір'їв. Поетичним обробкам фольклорних сюжетів, виконаним Я. Щоголевым, притаманні, на думку В. Погребенника, «певне переведення міфо-фольклорних мотивів на реальний ґрунт життя українського села», «матеріалізування»

традиційних образів [11, с. 18]. За словами М. Зерова, у поезіях Я. Щоголева «оповідання вставлене звичайно в ширшу чи вузьку рамку: інколи це жанрова картинка, частіше – пейзаж, ...або топографічна вказівка, ...або коментарій етнографа і краєзнавця» [12, с. 312]. Саме такі обрамлення та вкраплення пейзажних і побутових замальовок «ореальнюють» оповідь про незвичайні, часто й фантастичні події. Ефект подібного «ореальнення» виникає передусім завдяки акцентованій «предметності» художнього світу, яка властива багатьом поезіям Я. Щоголева. Як і в пейзажній ліриці, в аналізованих творах зустрічаємо багатий перелік ботанічних і зоологічних назв (зокрема в поезії «Ніч під Івана Купала»: «Є квіток багато різних: / Рясту, маку, васильків, / Руж пахущих, кійлів ніжних, / І барвінку, й нагідків» [8, с. 241]). Художні деталі, покликані створювати містичний антураж очікування тієї миті, коли розквітне папороть, у поезії «Ніч під Івана Купала» передають досить влучні спостереження за зовнішнім виглядом і поведінкою тварин: «Сич лупатий пролетів»; «Занявчали в листях сови; / Пугач пугу закричав; / Кажани пішли черкатись; / Так їх хмарою й летить...» [8, с. 246]. Увага до деталей, конкретність характеризують пейзажну замальовку, з якої починається «Золота бандура»:

У садки слобідка весело вгорнулась,
В вишні і калину вкутались хатки;
Під вагою ягід слива перегнулась
І горять, як червень, макові грядки.

Бачу я під згір'ям вулицю й будинок,
Станю і комору, клуню на току;
По зелених вікнах гайстри і барвінок,
І криницю й верби в вогкім холодку [8, с. 394].

Не меншу увагу поета до речового світу оприявнюють розповідь про святкове богослужіння й опис церковного інтер'єру в поезії «Барвінкова Стінка»:

Зійшлася громада, одягся священик;
Немов за клубочком клубок,
Почав під високу дужину струмити
З кадильниці синій димок;

Посереду церкви лежала ікона
Пречистої в шаті ясній;
Барвінок, дзіндзівер, канупер і м'ята
Спадали вітками по їй [8, с. 279–280].

Переведенню фольклорно-міфологічної оповіді в побутово-етнографічний реєстр сприяють деталізовані малюнки з сільського життя. Наприклад, у поезії «Ніч під Івана Купала»:

Саме те було в суботу,
Під Купала. Гаснув день,

Люди кинули роботу,
Достягли люльки з кишень,

Тютюном понабивали,
Запалили, потягли,
За ворітьми посідали
Та й балакать почали.

Молодички теж сховали
Ті, що мазали, щітки
І нові поодягали
І запаски, й сорочки [8, с. 245].

Подібний побутовизм присутній і в монолозі Марусі – героїні цього твору, у якому вона ділиться своїми мріями про подружнє життя з Грицем (за умови, якщо він здобуде квітку папороті). Її уявлення цілком приземлені й прагматичні, що дістає вираження, зокрема, у переліку побутових реалій, в описі одягу:

От ми купимо будинок.
Добрих коней, поля край;
Днище, гребінь і починок
Прямо з хати викидай.

Не надіну я серпанка;
Геть кожух і свиту геть!
Одягнуся, як міщанка,
У кораблик і керсет [8, с. 244].

У вірші «Клечана неділя», тематично спорідненому з віршованими «народовими оповіданнями», стрижневим мотивом є небезпечна, фатальна для персонажа зустріч з русалками. Подієва канва поезії, як і в календарно-обрядових піснях, пов'язана з русальним тижнем, точніше, із Зеленою неділею, початком русалій. У «Клечаній неділі» сцена зустрічі з лоскотарками змальована як імовірна перспектива для персонажа, якщо він порушить певні табу («Цілий тиждень ти на річку / Не ходи ні вдень ні внічку!» [8, с. 437]). Проте в цьому творі, на відміну від фольклорних пісень, подається побутова конкретика. Ліричний суб'єкт (дівчина Марійка) діловито перелічує приготування до свята:

Добрим людям дав бог свято;
А роботи ще багато:
Треба й хату чепурити,
Треба й призьбу поновити.
Потім того на подолі
Ми нарвем трави доволі;
В лузі клечання зламаєм,
Чебрецю понариваєм,

Ще й кануперу і м'яти,
Щоб у хаті діл заслати.
Над ворітьми, до притики,
Заткнемо гілля осики,
Щоб в їх відьма не ходила,
Людям шкоди не робила [8, с. 436].

Звернувшись до сюжетів «народових оповідань», Я. Щоголев продовжив традицію, започатковану в українській літературі 20-40-х років поетами-романтиками. Разом із тим, сюжети бувальщин у поетичній обробці Я. Щоголева позбавлені ореолу містичності й таємничості через посилену увагу поета до побутових реалій та деталізацію зображеного. Презентація літературно опрацьованого сюжету як фольклорно-етнографічного матеріалу, «ореальнення» зображеного, акцентована «предметність» художнього світу, надання творам своєрідних емоційних та смислових нюансів свідчать про те, що поетові вдалося розробити новий модус поєднання «фольклорності» і «літературності».

Поетична індивідуальність Я. Щоголева не менш яскраво виявилась в ліричних портретах. За висловом М. Сумцова, це «ремеслові поезії»: характеристика персонажа вибудовується навколо смислового стрижня, яким постає той чи інший рід діяльності, фах. Ці вірші є «зафіксованою в ритмі та рими мініенциклопедією традиційних професій і ремесел, календарних трудів людини на землі» [7, с. 287].

З точки зору суб'єктної організації більша частина віршів є зразками рольової лірики, тобто монологами ліричних персонажів, їх своєрідними самохарактеристиками («Бурлаки», «Ткач», «Кравець», «Косарі», «Мірошник», «Чередничка», «Могильщик», «Пасічник»). Зрідка у ролі суб'єкта ліричного зображення виступає ліричний оповідач, слово якого все ж поступається місцем мовленню героїв. Відповідно, лише у небагатьох поезіях з'являються елементи власне портретної характеристики, опис зовнішніх проявів переживання, що подаються через сприйняття ліричного оповідача.

Єдине розгорнуте пластичне зображення зовнішності – портрет у його буквальному розумінні – знаходимо в поезії «Чабан»: «Мій чабан – на вид смальвовий, / Ввесь неначе з жил сухих, / Чорновусий, чорнобровий, – / Вугіль в очах молодих. / Гола шия і грудина; / А з кремезного плеча / Висне з стравною торбина / І широка опанча » [13, с. 157]. В інших випадках автор обмежується фіксацією лише найсуттєвіших деталей зовнішності, манери рухатися тощо, які покликані передати загальне враження. Іноді окремі елементи опису зовнішності з'являються у монологах персонажів, поглиблюючи й увиразнюючи їх самохарактеристику («Бурлаки», «Старець»).

Парадоксальний, здавалося б, для досліджуваного жанру брак описовості в поезіях Я. Щоголева компенсується завдяки докладному зображенню трудових процесів, ретельній фіксації дій персонажів, що є

неможливим без змалювання їх предметного оточення. Таким прийомом зумовлено активне вживання професійної лексики (наприклад, назви деталей верстата: «ляда», «човник», «берди», «щівки» – у вірші «Ткач»), що неодноразово відзначали дослідники творчості Я. Щоголева [12, с. 316]. Подібні фрагменти найчастіше звучать з вуст самих персонажів, що надає зображенню непідробної достовірності. Так, герой вірша «Рибалка» розповідає: «Я над берегом і сміло / Сак мій, зігнутий в дугу, / Закидаю з човна в воду / Попід аір і кугу. / Вдарю бовтом раз і вдруге, / Сонну рибу сполохну; / Те і діло сак виймаю, / Щуку й окуня тягну» [8, с. 82]. Таким чином, мінімум власне «портретності» (пластичного зображення зовнішності), компенсований завдяки опису трудових процесів, дій персонажів, їх предметного оточення, становить одну з найвиразніших рис індивідуально-авторської модифікації ліричного портрета у творчості митця.

Отже, акцентована «предметність» художнього світу поезій Я. Щоголева може розглядатися як одна з визначальних рис індивідуального стилю поета.

Список використаної літератури

1. **Погрібний А.** «Чеснота новизни» Я. Щоголева // Погрібний А. Класики не зовсім за підручником / А. Погрібний. – К. : Школяр, 2000. – С. 31–52.
2. **Поліщук Я.** Слобожанський хуторянин (Яків Щоголів) // Поліщук Я. Пейзажі людини : монографія / Ярослав Поліщук. – Х. : Акта, 2008. – С. 143–166.
3. **Бондар М.** Яків Щоголев // Історія української літератури ХІХ століття: У 2 кн.: Підручник / За ред. М.Жулинського. – К.: Либідь, 2006. – Кн. 2. – С. 505–522.
4. **Каспрук А.** Яків Щоголев. Нарис життя і творчості. – К.: Видавництво АН УРСР, 1958. – 119 с.
5. **Білецький О.** До розуміння творчості Я.Щоголева // Білецький О. Зібрання творів. У 5 т. – Т. 2: Українська література ХІХ – початку ХХ століття. – К., 1965. – С. 565–578.
6. **Волинський П.** Життя і творчість Я.І.Щоголева // Щоголев Я. Твори. – К.: Державне видавництво художньої літератури, 1961. – С. 3–30.
7. **Історія української літератури ХІХ ст. (70–90-ті роки)** : [у 2 кн. ; підручник] / [О.Д.Гнідан, Л.С.Дем'янівська, С.С.Кіраль та ін. ; за ред. О.Д.Гнідан]. – К. : Вища школа, 2003. – Кн. 2. – 439 с.
8. **Щоголів Я.** Поезії. – К.: Радянський письменник, 1958. – 510 с.
9. **Хоткевич Г.** Яків Іванович Щоголів (Огляд його життя і діяльності) // Хоткевич Г. Твори : у 2 т. / Г.М.Хоткевич. – К. : Дніпро, 1966. – Т. 1. – С. 369–394.
10. **Погрібний А.** Яків Щоголев : нарис життя і творчості / А.Погрібний. – К. : Дніпро, 1986. – 166 с.
11. **Погребенник В.** Видатний майстер поетичного відображення старожитностей України (До 170-річчя від дня народження Якова Щоголева) / Володимир Погребенник // Народна творчість та етнографія. – 1993. – № 5–6. – С. 13–19.
12. **Зеров М.** «Непривітаний співець» (Я.Щоголів) // Зеров М. Твори : у 2 т. / Микола Зеров. – Т. 2 : історико-літературні та літературознавчі праці. – К. : Дніпро, 1990. – С. 294–323.

13. Щоголев Я. Твори / Яків Щоголев. – К. : Державне видавництво художньої літератури, 1961. – 356 с.

Юлія Ласкава
*ДВНЗ «Запорізький
національний університет»*

ГОЛОДОМОР УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В РОМАНІ С. ТАЛАН «РОЗКОЛОТЕ НЕБО»

Історичне минуле народу – це надзвичайно цікавий і місткий об'єкт інтересу нащадків, що шукають у ньому як відтворення колишніх форм буття, так і відповіді на найактуальніші питання сьогодення: «Історичне минуле – своєрідне дзеркало, в яке вдивляється кожне наступне покоління, аби усвідомити власну генетичну природу й можливості та перспективи суспільного розвитку [1, с. 4]». Особливо нагальним стає вивчення минувшини у вузлові моменти розвитку соціуму, коли він починає відчувати потребу не тільки актуалізувати вже відомі історичні факти, зокрема й відображені засобами історичної літератури, а й позбутися «білих плям» у своєму знанні про минуле.

Українська література ХХ – ХХІ століття все частіше привертає увагу до історії українського народу, її світогляду, культури та ментальності загалом. З'являються автори нового типу, творчість яких спрямована на переосмислення кризових суспільно-політичних та історичних подій, які відбувалися в певний період розвитку нашої країни, а, отже, й появою нових стилів, образів та характерів у художніх творах.

Серед творів з історичної тематики не останнє місце у сучасній літературі посідають твори, присвячені темі Голодомору в Україні 1932 – 1933 років, що стала часткою всієї української історії. Питання історичної правди в радянські часи перебували під пильним оком держави, а твори про життя в українських селах, які перед війною зазнали мільйонних людських втрат і увійшли до війни спустошеними, особливо пильно перевірялися цензурою. Однак творча думка митців поверталася в те минуле долями своїх персонажів. І якщо не можна було писати об'єктивно, то закладалася інформація про певні труднощі, які нині розшифровуються як своєрідно закодоване свідчення правди.

Стаття присвячена дослідженню подій, які відбувалися на Луганщині в 1932 – 1933 роках і знайшли своє відображення в романі С. Талан «Розколоте небо», що здобув спеціальну відзнаку «Вибір видавця» у конкурсі «Коронація слова 2014 року».

Метою розвідки є дослідження особливостей трансформації історичної правди в художню, ролі й місця творчого домислу та вимислу в романі сучасної української письменниці Світлани Талан.

Висвітлення жахливих картин голодомору в Україні стало предметом дослідження й художнього осмислення у творах багатьох

Наукове видання

СЛОБОЖАНЩИНА: ЛІТЕРАТУРНИЙ ВИМІР

Матеріали

*XIII Всеукраїнської наукової конференції
(15 квітня 2016 року, м. Старобільськ)*

Редакційна колегія:

Савченко С.В., д-р пед. наук, професор, ректор (голова);
Галич О.А., д-р філол. наук, професор (відпов. редактор);
Лапко О.А., канд. філол. наук, доцент (відпов. секретар);
Пінчук Т.С., канд. філол. наук, професор.

За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. О.А. Галича
Коректор – О.А. Лапко
Комп'ютерне макетування – О.А. Лапко

Відповідальні за випуск:

Галич О.А. – д-р філол. наук, професор (відпов. редактор);
Лапко О.А. – канд. філол. наук, доцент (відпов. секретар).

Здано до складання 30.05.2016 р. Підписано до друку
24.06.2016 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Умов. друк. арк. 14,2. Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач

**Видавництво Державного закладу
„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”**
пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, 92703. Тел./факс: (06461) 2-26-70.
e-mail: luguniv.info.edu@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.

